

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา

ประวัติความเป็นมา

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา เป็นป่าที่ยังไม่เคยผ่านการทำไม้มาก่อน สภาพป่ายังอุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งที่มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ชุกชุม รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่าไว้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้รักษาไว้เป็นป่าคุ้มครองโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 78 ตอนที่ 94 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2504 และจังหวัดระนองได้ประกาศกำหนดให้พื้นที่ป่าแห่งนี้เป็นป่าถาวร ตามหนังสือจังหวัดที่ 4842 / 2506 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2506 ต่อมาปี พ.ศ. 2511 กองบำรุง กรมป่าไม้ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการสำรวจสภาพภูมิประเทศ พรรณไม้ และชนิดของสัตว์ป่า เพื่อดำเนินการประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่อไป จนถึงวันที่ 24 พฤษภาคม 2515 คณะปฏิวัติได้มีประกาศฉบับที่ 150 กำหนดบริเวณที่ดินป่า คลองนาคาให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 89 ตอนที่ 82 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2515 มีเนื้อที่ประมาณ 300,000 ไร่ ต่อมาเมื่อเดือนกันยายน 2534 ได้มีพระราชกฤษฎีกาย้ายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคาเพิ่มเติมเข้าไปในท้องที่ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษหน้า 5 เล่ม 108 ตอนที่ 162 ลงวันที่ 16 กันยายน 2534 มีจำนวนเนื้อที่ประมาณ 31,456 ไร่ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว ติดต่อกับ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา ตามที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 150 มีสภาพเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร มีแหล่งน้ำ แหล่งอาหารของสัตว์ป่าอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองหลายชนิด อาศัยอยู่อย่างชุกชุม มีพื้นที่อยู่ในท้องที่ ตำบลเขี้ยวเหลียง ตำบลบ้านนา ตำบลบางหิน ตำบลนาคา ตำบลกำพวน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง และตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมเนื้อที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคาทั้งหมดประมาณ 331,456 ไร่

สถานที่ตั้งและอาณาเขต

สถานที่ตั้ง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา อยู่ในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ จังหวัดระนอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยทางด้านจังหวัดระนอง ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลนาคา ตำบลเขี้ยวเหลียง ตำบลบ้านนา ตำบลบางหิน ตำบลกำพวน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง และทางด้านจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

มีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	จด อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
ทิศใต้	จด จังหวัดพังงา อุทยานแห่งชาติศรีพังงา
ทิศตะวันออก	จด เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง
ทิศตะวันตก	จด ตำบลกำพวน อำเภอ กิ่งอำเภอสุขสำราญ ๗๑๙

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ เป็นเทือกเขาสูงชันสลับซับซ้อน มีพื้นที่ราบน้อย พื้นที่โดยทั่วไปมีความลาดชัน ตั้งแต่ 26 องศาขึ้นไป ระดับความสูงของพื้นที่จากระดับน้ำทะเล เฉลี่ยประมาณ 20 ถึง 1,395 เมตร มีเขาที่สูงที่สุดคือ เขาหลังคาศึก ซึ่งมียอดสูงประมาณ 1,395 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง เป็นเขาแบ่งเขตแดนจังหวัดระนอง กับจังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากมีเทือกเขาจำนวนมาก จึงเป็นแหล่งกำเนิดลำคลองหลายสายได้แก่ คลองแพรกซ้าย คลองแพรกขวา คลองเขี้ยวเหล็ก คลองกะเปอร์ คลองบางหิน คลองชากลิ คลองบางมัน คลองบางบอน คลองนาคา และคลองกำพวน ซึ่งคลองเหล่านี้จะมีน้ำไหลตลอดปี ฤดูฝนมีน้ำไหลเชี่ยวมาก แต่เนื่องจากลำคลองกว้างและ อยู่ใกล้ทะเลอันดามันจึงทำให้น้ำไหลลงสู่ทะเลอย่างรวดเร็ว ไม่ทำให้เกิดน้ำท่วมได้ง่าย

ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากอยู่ระหว่างฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย จึงได้รับผลกระทบจากลมมรสุมเป็นประจำ ทำให้มีฝนตกชุกเกือบตลอดปี ฤดูฝนจะมีฝนตกตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน ต่อจากนั้นก็เป็นฤดูแล้ง ซึ่งมีอากาศร้อนอบอ้าวเป็นส่วนใหญ่ ฤดูหนาวเกือบจะไม่มี เพียงแต่อากาศเย็นลงกว่าปกติเท่านั้น

ลักษณะทางธรณีวิทยาและปฐพีวิทยา

ชนิดเป็นดินลูกรัง ดินร่วนปนทรายและดินเหนียว ในพื้นที่บางแห่งผิวดินมีการเกิดการเลื่อนไหล

ทรัพยากรป่าไม้ (ชนิดป่าและพรรณไม้)

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาจำนวนมาก และมีฝนตกชุกเกือบตลอดปี จึงทำให้มีสภาพป่าหลายชนิดอยู่ในพื้นที่ ป่าส่วนใหญ่จะเป็น ป่าดงดิบชื้นและป่าเบญจพรรณอยู่ทั่วไป นอกนั้นก็ยังมีทุ่งหญ้าเป็นหย่อมๆ พรรณไม้ที่พบจำนวนมากได้แก่ ยาง ยุง ตะเคียน หลุมพอ ตะแบก กระบาก จำปาป่า เสียดช่อ ตาเสือ อินทนิล และก่อ ส่วนไม้พื้นล่างมีพวก ไม้ ปาล์ม เต่าร้าง หมากป่า ระกำ หวาย เฟิร์น และเถาวัลย์ต่างๆ พรรณไม้ที่เป็นอาหารของสัตว์ป่ามี เหียง สะตอ มะขามป้อม มะกอก มะไฟ คอแลน ไทร ฯลฯ

ตารางที่ 1 แสดงประเภทป่าและการใช้ที่ดิน

ประเภทป่า/การใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	เปอร์เซ็นต์
ป่าดิบชื้น	303,331	91
ป่าเบญจพรรณ	21,875	6.6
ป่าเสื่อมโทรม (ที่ถูกรุก)	6,250	2.4

ทรัพยากรสัตว์ป่า

ป่าคลองนาคาเป็นป่าที่ยังอุดมสมบูรณ์ที่เป็นแหล่งอาหารของสัตว์ป่าเป็นอย่างดี จึงยังมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลายชนิด เช่น สมเสร็จ ช้างป่า เสียงผา กระตัง วัวแดง หมู เสือโคร่ง เสือดำ เสือดาว กวาง อีเก้ง กระซัง ค่าง ชะนี ลิง อีเห็น ไก่ป่าและนกชนิดต่างๆ จำนวนมาก เช่น นกเงือก นกหัว นกนางแอ่น นกปรอด นกขุนทอง นกเขียวคราม นกกวัก นกเปล้า นกกระจิ๊ด นกกระทาดง นกตบยุง เต่าหก ฯลฯ

ตารางที่ 2 แสดงชนิดของสัตว์ป่า

สัตว์ป่า	จำนวน
นก	155
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	56
สัตว์เลื้อยคลาน	64
สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก	17
แมลง	19
ปลา	32

ทรัพยากรน้ำ สิ้นแร่

เป็นป่าที่ให้กำเนิดลำห้วย ลำคลองหลายสาย เช่น คลองแพรกขวา คลองเขี้ยวเหล็ก คลองกะเปอร์ คลองบางหิน คลองชาติ คลองบางมัน คลองบางบอน คลองนาคาและคลองกำพวน ฯลฯ

สำหรับสิ้นแร่ ยังไม่มีการสำรวจที่แน่นอน แต่คาดว่าน่าจะเป็นแหล่งแร่ที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศ

แหล่งความงามตามธรรมชาติ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา มีป่าไม้หลากหลายชนิด มีภูเขาที่สูงชันสลับซับซ้อนและมีลำธารที่มีน้ำไหลตลอดปี ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงาม มีน้ำตกสวยงามหลายแห่ง แต่อยู่ห่างไกลจากเส้นทางคมนาคมมาก เช่น น้ำตกเหวภูมิ อยู่ในพื้นที่หน่วยพิทักษ์ป่าเขี้ยวเหล็ก น้ำตกคลองยาง น้ำตกหน้าพัง น้ำตกหมาแดง อยู่ในพื้นที่หน่วยพิทักษ์ป่าชาติ น้ำตกโดนพญานาค อยู่ในพื้นที่หน่วยพิทักษ์ป่ากำพวน พรรณไม้ที่ขึ้นอยู่บางชนิดเป็นพรรณไม้หายากมาก และมีผีเสื้อที่สวยงามและพบได้ยากในป่าแห่งอื่นๆ ฤดูที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว เฉพาะช่วงเดือน ธันวาคมถึงเมษายน

แหล่งโบราณคดี

การอนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคาไม่อนุญาตให้ใช้พื้นที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ประโยชน์ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

- เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย
- ป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกแผ้วถาง ตัดไม้ทำลายป่า
- เป็นบ่อเกิดของต้นน้ำลำธารที่ช่วยให้น้ำในลำห้วย ลำคลองมีน้ำไหลอยู่ตลอดปี
- ทำให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงาม เช่น น้ำตกต่างๆ
- ทำให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ เช่น ไม่ทำให้เกิดอุทกภัยรุนแรง สภาพอากาศไม่แปรปรวน สภาพดินไม่เสื่อมโทรม ควบคุมการระบาดของโรคและแมลงต่าง ๆ

หน่วยงานทางราชการในพื้นที่และหน่วยงานใกล้เคียง

หน่วยป้องกันรักษาป่า ที่ นร.7(นาคา) อุทยานแห่งชาติแหลมสน อุทยานเขตน้ำตกหงาว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน พื้นที่จะประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชายเลนคลองม่วงกลาง

จำนวนหน่วยพิทักษ์ป่า 7 หน่วย และ หน่วยพิทักษ์ป่าย่อย 3 หน่วย

พื้นที่รับผิดชอบอยู่ในแผนที่สภาพภูมิประเทศ มาตราส่วน 1:50,000

หมายเลขระวาง 4627I 4728III 4727IV

พิกัด UTM จุดที่ตั้งของ

1. สำนักงานเขตฯคลองนาคา ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ 1 ตำบลนาคา กิ่งอำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง
ระวาง 4728III พิกัด 47 PML 468458
2. หน่วยพิทักษ์หรือหน่วยย่อย

หน่วยพิทักษ์ป่ากำพวน	ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลกำพวน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ระวาง พิกัด 47 PML 401354
หน่วยพิทักษ์ป่าทุ่งถั่ว	ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลนาคา อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ระวาง พิกัด 47 PML 394312
หน่วยพิทักษ์ป่าชาคลี่	ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ระวาง พิกัด 47 PML 511521
หน่วยพิทักษ์ป่าบางหิน	ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ระวาง พิกัด 47 PML 545545

หน่วยพิทักษ์ป่าบางลำพู ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์
จังหวัดระนอง
ระวาง พิกัด 47 PML 573581

หน่วยพิทักษ์ป่าเขี้ยวเหลิ้ง ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลเขี้ยวเหลิ้ง จังหวัดระนอง
ระวาง พิกัด 47 PML 618585

หน่วยพิทักษ์ป่าคลองแพรกขวา ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลบ้านนา อำเภอกะเปอร์
จังหวัดระนอง
ระวาง พิกัด 47 PML 694563

เพิ่มหลัง กย.2543

หน่วยพิทักษ์ป่าบ้านนา ตั้งอยู่ในท้องที่

หน่วยพิทักษ์ป่าตะเคียนงาม ตั้งอยู่ในท้องที่

หน่วยพิทักษ์ป่าวังกุ่ม ตั้งอยู่ในท้องที่

เส้นทางคมนาคม

การคมนาคมจากกรุงเทพมหานคร ไปเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา ทำได้ 2 วิธี คือทางรถยนต์ หากเป็นรถยนต์ส่วนตัวก็ขับมาตามถนนสายเพชรเกษม จากกรุงเทพฯ ถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา ระยะทางประมาณ 686 กิโลเมตร ส่วนรถยนต์โดยสารประจำทาง มีรถเมล์จากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดระนอง และจากจังหวัดระนองมีรถเมล์สายระนอง ตะกั่วป่า วิ่งผ่านทางแยกเข้าที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ระยะทางจากจังหวัดระนองถึงทางแยกที่ทำการเขตฯประมาณ 74 กิโลเมตรหรืออาจนั่งรถเมล์สายกรุงเทพฯ ภูเก็ต ซึ่งวิ่งผ่านทางแยกเข้าที่ทำการเขตฯ ก็ได้

สถานที่และโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อกับหน่วยงานได้

สถานที่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา
ตำบลนาคา กิ่งอำเภอสุขสำราญ
จังหวัดระนอง 85120